

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

PHILIPPE LÉGER

της 16ης Δεκεμβρίου 2004¹

1. Αντιτίθεται το κοινοτικό δίκαιο σε εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά από προηγούμενη διοικητική άδεια την άσκηση δραστηριότητας πλανόδιου επαγγελματία έχουσας ως αντικείμενο την προσφορά και τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής σε περιοδικά και η οποία απαγορεύει, με την απειλή ποινικών κυρώσεων, την άσκηση της δραστηριότητας αυτής από πρόσωπο που δεν έχει την πιο πάνω άδεια;

και την οργάνωση αγορών σε δημόσιους χώρους (στο εξής: νόμος για την άσκηση δραστηριοτήτων πλανόδιου πωλητή)² διατυπώνει, στο άρθρο του 3, παράγραφος 1, την αρχή ότι η άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών στην ημεδαπή εξαρτάται από προηγούμενη άδεια του Υπουργού Μεσαίων Τάξεων ή του ορισθέντος από αυτόν υπαλλήλου πρώτου βαθμού.

2. Αυτό είναι στην ουσία το ερώτημα που έθεσε το *Rechtbank van eerste aanleg te Brugge* (Βέλγιο) κατόπιν της ασκήσεως, βάσει της επίμαχης εθνικής ρυθμίσεως, ποινικής διώξεως κατά τριών Ολλανδών υπηκόων.

4. Το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του πιο πάνω νόμου διευκρινίζει ότι «[δ]ραστηριότητα πλανόδιου πωλητή θεωρείται κάθε πώληση, προσφορά προς πώληση ή έκθεση προϊόντων προς πώληση στον καταναλωτή, η οποία γίνεται από έμπορο έξω από τις εγκαταστάσεις που αναγράφονται στο εμπορικό μητρώο ή από πρόσωπο που δεν έχει τέτοια εγκατάσταση».

I — Η εθνική ρύθμιση

3. Ο νόμος της 25ης Ιουνίου 1993 για την άσκηση δραστηριοτήτων πλανόδιου πωλητή

5. Ωστόσο, βάσει του άρθρου 5, σημείο 3, του ίδιου νόμου, η άσκηση ορισμένων δραστηριοτήτων πλανόδιου πωλητή εξαρτάται από προηγούμενη άδεια. Τούτο συμβαί-

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — *Belgische Staatsblad*, της 30ής Σεπτεμβρίου 1993, σ. 124. Ο νόμος αυτός τέθηκε σε ισχύ στις 13 Ιουνίου 1995 κατόπιν της εκδόσεως του βασιλικού διατάγματος της 3ης Απριλίου 1995 που αποτελεί το εκτελεστικό διάταγμα του πιο πάνω νόμου (*Belgische Staatsblad*, της 8ης Ιουνίου 1995, σ. 126, στο εξής: βασιλικό διάταγμα).

νει, μεταξύ άλλων, για την «πώληση εφημερίδων και περιοδικών, καθώς και [την] εγγραφή συνδρομητών σε εφημερίδες εφόσον πρόκειται για τακτική εξυπηρέτηση σταθερής και τοπικής πελατείας, [την] πώληση διά αλληλογραφίας και [την] πώληση μέσω αυτομάτων πωλητών».

6. Όταν απαιτείται η άδεια αυτή, η χορήγησης της εξαρτάται, κατά το βασιλικό διάταγμα, από τις ακόλουθες διαδικαστικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις.

7. Όποιος ζητεί τέτοια άδεια απευθύνει την αίτησή του στις δημοτικές αρχές, αφού συμπληρώσει το έντυπο που προβλέπεται σχετικά και καταβάλει φόρο χαρτοσήμου. Η αίτηση αυτή διαβιβάζεται από τις δημοτικές αρχές στην αρμόδια αρχή για τη χορήγηση της άδειας αυτής [τον Υπουργό Μεσσιών Τάξεων ή τον υπάλληλο που αυτός έχει ορίσει].

8. Η ζητηθείσα άδεια δύναται να μη χορηγηθεί λόγω της ηλικίας ή του δικαστικού ιστορικού του ενδιαφερομένου.

9. Έτσι, δεν μπορεί να χορηγηθεί άδεια σε πρόσωπο μικρότερο των δεκαοκτώ ετών όταν το πρόσωπο αυτό σκοπεύει να ασκήσει την περί ης πρόκειται δραστηριότητα για

δικό του λογαριασμό ή ως διαχειριστής μιας εταιρίας ή ομόρρυθμος εταίρος. Το ίδιο ισχύει για ένα πρόσωπο μικρότερο των δεκαέξι ετών όταν σκοπεύει να ασκήσει τη δραστηριότητα αυτή ως βοηθός ή μισθωτός.

10. Ομοίως, κατά το άρθρο 14 του βασιλικού διατάγματος, «[ά]δεια ασκήσεως δραστηριότητας πλανόδιου πωλητή δύναται να μη χορηγηθεί, κατόπιν διαβουλευσεως με την εισαγγελική αρχή, σε εκείνους οι οποίοι με αμετάκλητη δικαστική απόφαση έχουν καταδικαστεί για ποινικό αδίκημα βαρύτερο από πταίσμα».

11. Το άρθρο 16, παράγραφος 1, του πιο πάνω διατάγματος προσθέτει ότι «[ό]ποιος επιθυμεί να ασκήσει δραστηριότητα πλανόδιου πωλητή σύμφωνα με τον νόμο της 15ης Δεκεμβρίου 1970 για την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων στις μικρομεσαίες εμπορικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις δύναται να λάβει άδεια μόνον αν τηρεί τις διατάξεις που διέπουν τη δραστηριότητα αυτού του είδους».

12. Η απόφαση αποδοχής ή απορρίψεως της αιτήσεως άδειας για την άσκηση των πιο πάνω δραστηριοτήτων κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο μέσω της δημοτικής αρχής στην οποία υποβλήθηκε η αίτηση. Όταν χορηγείται άδεια, ο ενδιαφερόμενος δύναται να τη λάβει μόνον αφότου καταβάλει εκ νέου φόρο χαρτοσήμου.

13. Η άδεια για την άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας ισχύει μόνο για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που αναφέρει, καθώς και για το είδος πωλήσεως που αναγράφεται στην άδεια αυτή (πώληση κατ' οίκον ή σε δημόσιους χώρους). Η άδεια ισχύει το πολύ για έξι χρόνια.

σιους χώρους, τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής σε διάφορα ολλανδόφωνα και γερμανόφωνα περιοδικά που εκδίδονται από ολλανδικές ή γερμανικές εταιρίες³ και πέτυχαν να συνάψουν με διαβάτες διάφορες συμβάσεις αυτού του είδους.

14. Ο δικαιούχος της άδειας πρέπει να την κατέχει όταν ασκεί τη σχετική δραστηριότητα. Η άδεια αυτή πρέπει να επιδεικνύεται όταν το ζητεί η αστυνομία, η χωροφυλακή ή δημόσιος υπάλληλος που είναι αρμόδιος για την εποπτεία και τον έλεγχο της δραστηριότητας αυτής.

17. Από τις γραπτές απαντήσεις των κατηγορουμένων της κύριας δίκης και της εισαγγελικής αρχής στις ερωτήσεις που έθεσε το Δικαστήριο, καθώς και από έγγραφα που διαβίβασαν σχετικά, προκύπτει ότι τα τρία αυτά άτομα άσκησαν δραστηριότητα πλανόδιου επαγγελματία ως ανεξάρτητοι αντιπρόσωποι, ενεργώντας «για λογαριασμό»⁴ της γερμανικής εταιρίας Alpina GmbH⁵, στο πλαίσιο επαγγελματικών σχέσεων που δημιουργήθηκαν το 2000.

15. Κατά το άρθρο 13, παράγραφος 1, σημεία 1 και 2, του νόμου για την άσκηση δραστηριοτήτων πλανόδιου πωλητή, η άσκηση τέτοιας δραστηριότητας από πρόσωπο που δεν έχει σχετική άδεια ή δεν τηρεί τους όρους ή τις απαγορεύσεις που αναγράφονται στην άδεια αυτή επισύρει ποινή φυλακίσεως και χρηματική ποινή ή μόνο μία από τις δύο αυτές ποινές.

18. Ειδικότερα, ο ρόλος τους συνίστατο στο να προτείνουν στους διαβάτες τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής στα περιοδικά της τάδε ή της δείνα θεματικής κατηγορίας και να συμπληρώνουν, με όσους επιθυμούσαν να συνάψουν τις συμβάσεις αυτές, τα αντίστοιχα δελτία παραγγελίας. Οι πιο πάνω συμβάσεις συνέδεαν τους συνδρομητές με την εταιρία Alpina.

II — Τα πραγματικά περιστατικά και η διαδικασία της κύριας δίκης

16. Στις 6 Σεπτεμβρίου 2001, στην Οστάνδη (Βέλγιο), οι M. Burmanjer, R. A. Van der Linden et A. De Jong (Ολλανδοί υπήκοοι και κάτοικοι Κάτω Χωρών) πρότειναν, σε δημό-

3 — Η προέλευση των σχετικών περιοδικών διευκρινίστηκε από τους κατηγορούμενους της κύριας δίκης και την εισαγγελική αρχή στο πλαίσιο γραπτών απαντήσεων στις ερωτήσεις που τους έθεσε το Δικαστήριο. Από τις απαντήσεις αυτές προκύπτει επίσης ότι τα περιοδικά που προτείνονταν κατατάσσονταν αναλόγως του θέματός τους (γυναικεία μόδα, οικογενειακά χόμπι, οικογενειακά αναγνώσματα, κηπουρική και φύση, αυτοκίνητα).

4 — Μεταχειρίζομαι την έκφραση που χρησιμοποιήθηκε από το αιτούν δικαστήριο στο σημείο 4 της αποφάσεως περί παραπομπής.

5 — Στο εξής: εταιρία Alpina.

19. Από το τυποποιημένο έντυπο που διαβιβάστηκε στο Δικαστήριο σε απάντηση των γραπτών του ερωτήσεων προκύπτει ότι σε αυτά τα δελτία παραγγελίας έπρεπε να αναγραφεί, εις διπλούν, σειρά πληροφοριών σχετικά με την ταυτότητα του πλανόδιου επαγγελματία μέσω του οποίου έγινε η εγγραφή του συνδρομητή, με την ταυτότητα και τα στοιχεία του πελάτη καθώς και με τον τρόπο πληρωμής από τον τελευταίο, προς την εταιρία Alrîna, του ποσού της συνδρομής. Από το έντυπο αυτό προκύπτει επίσης ότι στα πιο πάνω δελτία παραγγελίας αναγραφόταν ότι ο πελάτης έχει τη δυνατότητα να καταγγείλει τη σύμβαση αυτή εντός επτά εργασίμων ημερών από τότε που έθεσε την υπογραφή του.

20. Όταν συμπληρώνονταν δεόντως τα δελτία παραγγελίας, οι περί ων πρόκειται πλανόδιοι επαγγελματίες παρέδιδαν το ένα αντίτυπο στους πελάτες και έστελναν το άλλο στην εταιρία Alrîna, για να εκτελέσει η τελευταία τις παραγγελίες αποστέλλοντας ταχυδρομικώς στους πιο πάνω πελάτες τα περιοδικά της επιλογής τους.

21. Σε αντάλλαγμα των παροχών τους, οι εν λόγω πλανόδιοι επαγγελματίες λάμβαναν από την εταιρία Alrîna προμήθεια η οποία υπολογιζόταν αναλόγως του ποσού των συμβάσεων συνδρομής στη σύναψη των οποίων είχαν λάβει μέρος.

22. Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι στις 6 Σεπτεμβρίου 2001 ο A. De Jong δεν είχε προηγούμενη διοικητική

άδεια για την άσκηση δραστηριότητας πλανόδιου πωλητή. Επί πλέον, ναι μεν την ημερομηνία εκείνη οι δύο άλλοι κατηγορούμενοι είχαν τέτοια άδεια, πλην όμως, όπως φαίνεται, καμία από τις άδειες αυτές δεν έχει σχέση με την επίμαχη πράξη, καθόσον η άδεια του M. Burmanjer αφορούσε μόνο την πώληση χαρτικών ειδών και ειδών γραφείου, ενώ η άδεια του R. A. Van der Linden αφορούσε μόνο την πώληση κατ' οίκον του καταναλωτή.

23. Κατά συνέπεια, με απόφαση της 8ης Μαΐου 2002, το Rechtbank van eerste aanleg te Brugge κήρυξε κάθε έναν από αυτούς ένοχο για την άσκηση δραστηριότητας πλανόδιου πωλητή χωρίς προηγούμενη διοικητική άδεια. Οι M. Burmanjer και R. A. van der Linden καταδικάστηκαν σε χρηματική ποινή 247,89 ευρώ ή, σε περίπτωση μη καταβολής του ποσού αυτού, σε ποινή φυλακίσεως δεκαπέντε ημερών. Όσο για τον A. De Jong, καταδικάστηκε σε χρηματική ποινή 991,57 ευρώ ή, σε περίπτωση μη καταβολής του ποσού αυτού, σε ποινή φυλακίσεως δύο μηνών.

24. Η απόφαση αυτή, η οποία εκδόθηκε ερήμην, προσβλήθηκε με ανακοπή από τους τρεις κατηγορούμενους. Στη δίκη επί της ανακοπής αυτής, το ίδιο δικαστήριο κάλεσε την εισαγγελική αρχή να προβεί σε συμπληρωματική έρευνα προκειμένου να καθοριστεί επακριβώς ποια προϊόντα (χαρτικά είδη και είδη γραφείου) αφορά η άδεια του M. Burmanjer. Το πιο πάνω δικαστήριο αποφάσισε επίσης να θέσει στο Arbitragehof (Βέλγιο) προδικαστικά ερωτήματα ως προς

το αν η απαίτηση προηγούμενης άδειας είναι συμβατή με το Βελγικό Σύνταγμα σε συνδυασμό με ορισμένες διατάξεις της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, και ειδικότερα όσον αφορά την ελευθερία εκφράσεως.

III — Τα προδικαστικά ερωτήματα

25. Συγχρόνως, το *Rechtbank van eerste aanleg te Brugge* αποφάσισε να θέσει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αντίκεινται, χωριστά το ένα από τα άλλα ή σε συνδυασμό μεταξύ τους, τα άρθρα 2, 3, 5, σημείο 3, και 13 του βελγικού νόμου της 25ης Ιουνίου 1993 για την άσκηση δραστηριοτήτων πλανόδιου πωλητή και την οργάνωση αγορών σε δημόσιους χώρους, τα οποία ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι τόσο για τους Βέλγους υπηκόους όσο και για τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως η επί βελγικού εδάφους πώληση συνδρομών σε περιοδικά υπόκειται, ως δραστηριότητα πλανόδιου πωλητή, σε προηγούμενη άδεια του Υπουργού ή του ορισθέντος από αυτόν υπαλλήλου πρώτου βαθμού και των οποίων μάλιστα η παράβαση αποτελεί αξιόποινη πράξη, στα άρθρα 30 έως 37 (αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων) της Συνθήκης ΕΚ της 25ης Μαρτίου 1957, όπως είχε εφαρμογή στις 6 Σεπτεμβρίου 2001, στο άρθρο

48 επ. της ίδιας Συνθήκης (αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων) ή στο άρθρο 59 επ. της ίδιας Συνθήκης (αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών), καθόσον τα άρθρα αυτά του πιο πάνω νόμου έχουν ως συνέπεια ότι μια γερμανική εταιρία, η οποία μέσω πωλητών που είναι εγκατεστημένοι στις Κάτω Χώρες πωλεί ή θέλει να πωλήσει εντός του Βελγίου συνδρομές σε περιοδικά, υπόκειται εκ των προτέρων στην υποχρέωση να λάβει προηγουμένως προσωρινή άδεια και καθόσον μάλιστα η παράβαση των διατάξεων αυτών αποτελεί αξιόποινη πράξη, και τούτο παρά το ότι τα συμφέροντα που ο νομοθέτης θέλησε κατ' αυτόν τον τρόπο να προστατεύσει θα μπορούσαν να διασφαλιστούν με άλλα, λιγότερο περιοριστικά μέσα;

2) Έχει για την απάντηση στο πρώτο ερώτημα σημασία το ότι ο ίδιος νόμος της 25ης Ιουνίου 1993 ουδόλως υποβάλλει στην προηγούμενη αυτή άδεια την πώληση εφημερίδων, περιοδικών και συνδρομών σε εφημερίδες;»

26. Με τα ερωτήματα αυτά που πρέπει να εξεταστούν μαζί, το αιτούν δικαστήριο θέλει στην ουσία να πληροφορηθεί αν το κοινοτικό δίκαιο πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά από προηγούμενη διοικητική άδεια την άσκηση δραστηριότητας πλανόδιου επαγγελματία έχουσας ως αντικείμενο την προσφορά ή τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής σε περιοδικά και η οποία απαγορεύει, με την απειλή ποινικών κυρώσεων, την άσκηση της δραστηριότητας αυτής από πρόσωπο που δεν έχει την απαιτούμενη άδεια.

IV — Ανάλυση

27. Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει πρώτα να προσδιοριστούν οι κανόνες του κοινοτικού δικαίου που μπορούν να εφαρμοστούν στην υπόθεση της κύριας δίκης. Μόνον αν προσδιοριστούν οι κανόνες αυτοί θα είναι δυνατό να εξεταστεί αν οι εν λόγω κανόνες πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αντιτίθενται στην εφαρμογή, στην υπόθεση της κύριας δίκης, της επίμαχης εθνικής ρυθμίσεως.

A — Επί του προσδιορισμού των κανόνων του κοινοτικού δικαίου που μπορούν να εφαρμοστούν στην υπόθεση της κύριας δίκης

28. Πριν εξεταστεί αν ο τάδε ή ο δείνα κανόνας της Συνθήκης μπορεί να έχει εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης, πρέπει να εξακριβωθεί αν απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα μπορεί να βρεθεί σε πράξη του παραγώγου κοινοτικού δικαίου.

29. Εν προκειμένω, πρέπει να σημειωθεί ότι, αντιθέτως προς αυτό που υποστηρίζει η Επιτροπή, η οδηγία 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για την προστασία των καταναλωτών κατά τη σύν-

αψη συμβάσεων εκτός εμπορικού καταστήματος⁶, έχει εφαρμογή όσον αφορά την επίμαχη δραστηριότητα⁷.

30. Ωστόσο, η εν λόγω οδηγία περιορίζεται στην ουσία να εξασφαλίσει στους καταναλωτές το δικαίωμα καταγγελίας των συμβατικών τους δεσμεύσεων. Έτσι, δεν περιέχει καμία διάταξη η οποία έχει σκοπό, όπως προβλέπει η επίμαχη εθνική ρύθμιση, να αποτελέσει το πλαίσιο της ασκήσεως των δραστηριοτήτων πλανόδιου επαγγελματία οι οποίες οδηγούν στην ανάληψη τέτοιων δεσμεύσεων. Κατά συνέπεια, η οδηγία αυτή δεν ασκεί επιρροή για να αξιολογηθεί η πιο πάνω ρύθμιση με γνώμονα το κοινοτικό δίκαιο.

31. Τούτο ισχύει παρά το ότι το άρθρο 8 της οδηγίας 85/577 ορίζει ότι η οδηγία αυτή δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να θεσπίσουν ή διατηρήσουν ευνοϊκότερες διατάξεις περι-

6 — ΕΕ L 372, σ. 31.

7 — Αντιθέτως προς αυτό που υποστηρίζει η Επιτροπή, η οδηγία 85/577 δεν περιορίζεται στις συμβάσεις πωλήσεως κατ' οίκον. Όπως αναφέρει η τρίτη αιτιολογική της σκέψη, το στοιχείο της εκπλήξεως (το οποίο δικαιολογεί τη θέσπιση ειδικών μέτρων προστασίας των καταναλωτών) υπάρχει όχι μόνο στις συμβάσεις πωλήσεως κατ' οίκον, αλλά και σε άλλες μορφές συμβάσεως, όπου ο έμπορος λαμβάνει την πρωτοβουλία έξω από το κατάστημά του. Η διευκρίνιση αυτή σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας πρέπει να συσχετισθεί με τις διάφορες περιπτώσεις τις οποίες αναφέρει το άρθρο 1 της ίδιας οδηγίας. Κατ' εμέ, η επίμαχη δραστηριότητα πλανόδιου επαγγελματία εμπίπτει στην πρώτη περίπτωση, καθόσον η δραστηριότητα αυτή οδηγεί σε «συμβάσεις παροχής αγαθών ή υπηρεσιών από έναν έμπορο προς έναν καταναλωτή, οι οποίες συνάπτονται [...] κατά τη διάρκεια εκδρομής που οργανώνεται από τον έμπορο εκτός του εμπορικού του καταστήματος», διευκρινιζόμενου ότι, κατά το άρθρο 2 της ίδιας οδηγίας, έμπορος είναι «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, κατά τις ανωτέρω συναλλαγές, ενεργεί με την εμπορική ή επαγγελματική του ιδιότητα, καθώς και κάθε πρόσωπο που ενεργεί εξ ονόματος ή για λογαριασμό ενός εμπόρου», πράγμα που συνέβη με τους τρεις κατηγορούμενους της κύριας δίκης όταν τελεστήκαν οι πράξεις που τους προσάπτονται.

προστασίας των καταναλωτών. Συγκεκριμένα, από το άρθρο αυτό δεν μπορεί να συναχθεί ότι επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίσουν οποιαδήποτε ρύθμιση σχετικά. Τα τελευταία συνεχίζουν να είναι υποχρεωμένα να τηρούν τις θεμελιώδεις ελευθερίες που εγγυάται η Συνθήκη⁸.

32. Έτσι, ναι μεν η σχετική εθνική ρύθμιση έχει, σύμφωνα με το άρθρο 8 της οδηγίας 85/577, ευνοϊκότερες διατάξεις περί προστασίας των καταναλωτών από εκείνες που έχει η ίδια οδηγία, πλην όμως είναι αναγκαίο να εξεταστεί το συμβατό της εθνικής αυτής ρυθμίσεως με τις θεμελιώδεις ελευθερίες που εγγυάται η Συνθήκη.

33. Χάριν πληρότητας, θα προσθέσω ότι το ίδιο θα ισχύει ακόμη και στην περίπτωση που οι βελγικές αρχές είναι υποχρεωμένες να προβούν σε συγκριτική εξέταση, αφενός, των διπλωμάτων ή των προσόντων που απαιτούνται κατά το εσωτερικό δίκαιο για την άσκηση της επίμαχης δραστηριότητας και, αφετέρου, των επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος.

8 — Βλ., στο ίδιο πνεύμα, μεταξύ άλλων τις αποφάσεις της 23ης Οκτωβρίου 2001, C-510/99, Tridon (Συλλογή 2001, σ. I-7777, σκέψη 53) της 11ης Δεκεμβρίου 2003, C-322/01, Deutscher Apothekerverband (Συλλογή 2003, σ. I-14887, σκέψεις 63 έως 65), και της 25ης Μαρτίου 2004, C-71/02, Karner (Συλλογή 2004, σ. I-3025, σκέψεις 31 έως 34).

34. Ναι μεν δεν αμφισβητείται ότι δεν έχουν εναρμονισθεί σε κοινοτικό επίπεδο οι προϋποθέσεις για την πρόσβαση στην επίμαχη δραστηριότητα, πλην όμως προβλήθηκε ότι, κατά το βελγικό δίκαιο, η πρόσβαση στη δραστηριότητα αυτή εξαρτάται από την τήρηση ορισμένων επαγγελματικών απαιτήσεων⁹, οπότε οι αρμόδιες εθνικές αρχές οφείλουν να προβούν σε συγκριτική εξέταση, αφενός, των διπλωμάτων ή των προσόντων που απαιτούνται κατά τα πιο πάνω από το εθνικό δίκαιο και, αφετέρου, των επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος¹⁰.

35. Του αιτούντος δικαστηρίου και όχι του Δικαστηρίου έργο είναι να διαπιστώσει αν είναι ακριβή τα σχετικά με το εθνικό δίκαιο στοιχεία τα οποία επικαλέστηκε η Βελγική Κυβέρνηση. Παρά ταύτα, θα σημειώσω ότι, ακόμη και στην περίπτωση που τα στοιχεία αυτά είναι ακριβή και όντως έγινε συγκρι-

9 — Αυτό είναι εκείνο που υποστήριξε η Βελγική Κυβέρνηση σε απάντηση των γραπτών ερωτήσεων του Δικαστηρίου. Για την άσκηση στο Βέλγιο της επίμαχης δραστηριότητας, κατά την κυβέρνηση αυτή είναι αναγκαίο να έχουν αποκτηθεί βασικές γνώσεις διαχειρίσεως που αποδεικνύονται, μεταξύ άλλων, με έναν τίτλο του οποίου η ισοδυναμία πιστοποιείται από την αρμόδια αρχή. Η Επιτροπή, η οποία ήταν ο μόνος που παρέστη κατά την επί ακροατηρίου συζήτηση, αμφισβήτησε την εν λόγω περιγραφή του βελγικού δικαίου.

10 — Προβλήθηκε ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές (του κράτους μέλους υποδοχής) οφείλουν να προβούν στη συγκριτική αυτή εξέταση, είτε κατ'εφαρμογήν της νομολογίας Βλασσόπουλου (απόφαση της 7ης Μαΐου 1991, C-340/89, Συλλογή 1991, σ. I-2357, σκέψη 16), είτε κατ'εφαρμογήν μιας οδηγίας περί αναγνώρισεως των διπλωμάτων. Θα διευκρινίσω ότι η οδηγία 1999/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουνίου 1999, για τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισεως των προσόντων σχετικά με τις επαγγελματικές δραστηριότητες που καλύπτονται από τις οδηγίες ελευθερώσεως, καθώς και μεταβατικών μέτρων και για τη συμπλήρωση του γενικού συστήματος αναγνώρισεως των διπλωμάτων (ΕΕ L 201, σ. 77), έχει εφαρμογή για την άσκηση ορισμένων δραστηριοτήτων από πλανόδιους επαγγελματίες, όπως η δραστηριότητα αγοράς και πωλήσεως εμπορευμάτων από πλανόδιους εμπόρους και πωλητές. Αυτού του είδους η δραστηριότητα πλανόδιου επαγγελματία δεν καλύπτεται επακριβώς την επίμαχη δραστηριότητα στην υπόθεση της κύριας δίκης, οπότε νομίζω ότι η οδηγία αυτή δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω.

τική εξέταση των επαγγελματικών προσό-
των στο πλαίσιο της επίμαχης διαδικασίας
για τη χορήγηση άδειας, πάλι οι σχετικές
εθνικές αρχές είναι υποχρεωμένες να τηρούν
τις θεμελιώδεις ελευθερίες που εγγυάται η
Συνθήκη.

36. Συγκεκριμένα, στην απόφαση της 22ας
Ιανουαρίου 2002 στην υπόθεση Canal Saté-
lite Digital¹¹ το Δικαστήριο δέχθηκε ότι,
όταν μια οδηγία επιβάλλει στα κράτη μέλη
συγκεκριμένη υποχρέωση χωρίς να διευκρι-
νίζει τα της εκτελέσεως της υποχρέωσης
αυτής, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να
καθιερώσουν σχετικά μια διοικητική διαδι-
κασία. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, «[π]άντως,
όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τέτοια
διοικητική διαδικασία, πρέπει να διαφυλάσ-
σουν ανά πάσα στιγμή τις θεμελιώδεις
ελευθερίες που εγγυάται η Συνθήκη»¹².

37. Η νομολογία αυτή θα μπορέσει να
μεταφερθεί εδώ στην περίπτωση που οι
βελγικές αρχές οφείλουν να προβούν σε
συγκριτική εξέταση των επαγγελματικών
προσόντων είτε βάσει της προαναφερθείσας
νομολογίας Βλασσοπούλου είτε βάσει μιας
οδηγίας περί αναγνώρισεως των διπλωμά-
των, εφόσον ούτε η νομολογία αυτή ούτε
τέτοιες οδηγίες αναφέρουν επακριβώς ή
πλήρως τα της εκτελέσεως μιας τέτοιας

υποχρέωσης. Έτσι, στην περίπτωση αυτή,
παραμένει αναγκαίο να εξεταστεί η επίμαχη
εθνική ρύθμιση με γνώμονα τις θεμελιώδεις
ελευθερίες που εγγυάται η Συνθήκη.

38. Κατά συνέπεια, πρέπει τώρα να προσ-
διοριστούν οι κανόνες της Συνθήκης με
γνώμονα τους οποίους πρέπει εν προκειμένω
να εξεταστεί η επίμαχη εθνική ρύθμιση.

39. Εν προκειμένω, ναι μεν στο πρώτο
προδικαστικό του ερώτημα το αιτούν δικα-
στήριο ρητώς αναφέρει τους κανόνες της
Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη
κυκλοφορία των προσώπων, πλην όμως
λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που
χαρακτηρίζουν την υπόθεση της κύριας
δίκης οι κανόνες αυτοί, δίχως άλλο, δεν
πρέπει να εφαρμοστούν.

40. Συγκεκριμένα, από τις απαντήσεις στις
ερωτήσεις που το Δικαστήριο έθεσε στους
κατηγορούμενους της κύριας δίκης και στην
εισαγγελική αρχή, καθώς και από τα
έγγραφα που διαβίβασαν σχετικά, προκύπτει
ότι, όταν τελέστηκαν οι πράξεις που τους
προσάπτονται, οι M. Burmanjer, R. A. Van
der Linden και A. De Jong είχαν την ιδιότητα
του ανεξάρτητου αντιπροσώπου, οπότε ένα-
ντι της εταιρίας Alpina δεν άσκησαν τις
επίμαχες δραστηριότητες στο πλαίσιο σχέ-
σεως εξηρτημένης εργασίας.

11 — C-390/99 (Συλλογή 2002, σ. I-607, σκέψη 27).

12 — Αυτόθι, σκέψη 28. Βλ. επίσης, στο ίδιο πνεύμα, την απόφαση
της 10ης Ιουλίου 2003, C-246/00, Επιτροπή κατά Κάτω
Χωρών (Συλλογή 2003, σ. I-7485, σκέψη 66, η οποία
παραπέμπει, μεταξύ άλλων, στα σημεία 48 και 49 των
προτάσεων μου στην υπόθεση εκείνη), την προαναφερθείσα
απόφαση Karner (σκέψεις 33 και 34) και την απόφαση της
12ης Οκτωβρίου 2004, 60/03, Wolff & Müller (Συλλογή
2004, σ. I-9553, σκέψη 30).

41. Από την απόφαση της 27ης Ιουνίου 1996 στην υπόθεση Asscher προκύπτει ότι, όταν ένα πρόσωπο δεν ασκεί τη δραστηριότητά του στο πλαίσιο σχέσεως εξαρτημένης εργασίας, το πρόσωπο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί «εργαζόμενος» υπό την έννοια του άρθρου 39 ΕΚ¹³.

42. Επομένως, η επίμαχη εθνική ρύθμιση δεν είναι αναγκαίο να εξεταστεί με γνώμονα τους κανόνες της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων.

43. Αντιθέτως, πρέπει να καθοριστεί αν, σε περιστάσεις όπως οι παρούσες, η εθνική αυτή ρύθμιση πρέπει να εξεταστεί με γνώμονα τους κανόνες της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων ή με γνώμονα εκείνους που αφορούν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.

44. Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στις περιστάσεις της παρούσας υποθέσεως, η επίμαχη εθνική ρύθμιση, επιβάλλοντας, με την απειλή ποινικών κυρώσεων, σε όσους επιθυμούν να ασκήσουν δραστηριότητες πλανόδιου επαγγελματία έχουσες ως αντικείμενο την προσφορά και τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής σε περιο-

δικά την υποχρέωση να λάβουν προηγούμενη διοικητική άδεια, συνδέεται και με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.

45. Συγκεκριμένα, οι συμβάσεις συνδρομής, των οποίων τη σύναψη προσπαθούσαν να επιτύχουν οι κατηγορούμενοι πλανόδιοι επαγγελματίες, αφορούσαν περιοδικά, δηλαδή εμπορεύματα. Από τις απαντήσεις των κατηγορουμένων της κύριας δίκης και της εισαγγελικής αρχής στις ερωτήσεις που έθεσε το Δικαστήριο προκύπτει ότι τα σχετικά περιοδικά προέρχονταν κυρίως, αν όχι αποκλειστικώς, από τις Κάτω Χώρες και τη Γερμανία, δηλαδή από κράτη μέλη άλλα από εκείνο στο έδαφος του οποίου ασκήθηκε η επίμαχη δραστηριότητα. Κατά συνέπεια, είναι δυνατόν να υποτεθεί ότι η παράδοση των περιοδικών αυτών στους συνδρομητές συνεπαγόταν την εισαγωγή τους στο Βέλγιο.

46. Επομένως, σε περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, η επίμαχη εθνική ρύθμιση συνδέεται με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

47. Η ρύθμιση αυτή συνδέεται και με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, η δραστηριότητα πλανόδιου επαγγελματία η οποία έχει ως αντικείμενο την προσφορά και τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής σε περιοδικά αποτελεί δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών υπό την έννοια του άρθρου 50 ΕΚ,

13 — C-107/94 (Συλλογή 1996, σ. I-3089, σκέψη 26, σχετικά με τον διευθυντή μιας εταιρίας της οποίας κατέχει όλα τα εταιρικά μερίδια). Βλ., στο ίδιο πνεύμα, τις προτάσεις μου στην υπόθεση εκείνη (σημεία 28 και 29), καθώς και την απόφαση της 8ης Ιουνίου 1999, C-337/97, Meeusen (Συλλογή 1999, σ. I-3289, σκέψεις 15 έως 17).

όταν, όπως εν προκειμένω, έχει διασυνοριακό χαρακτήρα¹⁴ και γίνεται με αντάλλαγμα αμοιβή η οποία λαμβάνει τη μορφή προμήθειας¹⁵.

48. Έτσι, αν ληφθεί υπόψη η κατάσταση στην υπόθεση της κύριας δίκης, η επίμαχη εθνική ρύθμιση συνδέεται και με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.

49. Από πρόσφατη νομολογία, η οποία πλέον είναι πάγια, προκύπτει ότι, όταν ένα εθνικό μέτρο περιορίζει και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, το Δικαστήριο κατ' αρχήν το εξετάζει με γνώμονα μόνο μία από τις θεμελιώδεις αυτές ελευθερίες αν αποδεικνύεται ότι, στις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, η μία από αυτές είναι εντελώς δευτερεύουσα σε σχέση με την άλλη και μπορεί να συνδεθεί με αυτήν¹⁶.

50. Κατά την Επιτροπή, η επίμαχη εθνική ρύθμιση πρέπει να αξιολογηθεί με γνώμονα μόνο τους κανόνες της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και όχι εκείνους που αφορούν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, καθόσον κυρίαρχη είναι η πτυχή που έχει σχέση με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

51. Δεν έχω πλήρως πεισθεί από την ανάλυση αυτή.

52. Συγκεκριμένα, θα σημειώσω κατ' αρχάς ότι η επίμαχη δραστηριότητα συνίστατο στην προσφορά και στη σύναψη συμβάσεων συνδρομής σε περιοδικά και όχι στην πώληση περιοδικών¹⁷. Στην πραγματικότητα, οι πλανόδιοι επαγγελματίες (οι μόνοι που κατηγορούνται στην υπόθεση της κύριας δίκης) παρενέβαιναν σε ένα στάδιο που απέχει αισθητά από τη διαδικασία πωλήσεως και διανομής περιοδικών.

53. Συγκεκριμένα, στη διαδικασία αυτή εμπλεκόταν πρώτα απ' όλους η εταιρία Alpina, καθόσον η εταιρία αυτή αγόραζε από ολλανδικές ή γερμανικές εκδότριες

14 — Θα υπενθυμίσω ότι, κατά τον χρόνο των πράξεων που τους προσάπτονται, οι κατηγορούμενοι κατοικούσαν σε κράτος μέλος (στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών) άλλο από εκείνο στο έδαφος του οποίου ασκήθηκε η επίμαχη δραστηριότητα (στο Βασίλειο του Βελγίου).

15 — Η προμήθεια που δινόταν στους πλανόδιους επαγγελματίες σε αντάλλαγμα των παροχών τους αποτελεί αμοιβή υπό την έννοια του άρθρου 50 ΕΚ, μολοντί δεν καταβαλλόταν από τους αποδέκτες των υπηρεσιών, αλλά από την εταιρία Alpina. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, το πιο πάνω άρθρο δεν απαιτεί να πληρώσουν την υπηρεσία εκείνοι οι οποίοι την έλαβαν (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 26ης Απριλίου 1988, 352/85, Bond van Adverteerders κ.λπ., Συλλογή 1988, σ. 2085, σκέψη 16, και της 26ης Ιουνίου 2003, C-422/01, Skandia και Ramstedt (Συλλογή 2003, σ. I-6817, σκέψη 24).

16 — Βλ., στο ίδιο πνεύμα, την απόφαση της 24ης Μαρτίου 1994, C-275/92, Schindler (Συλλογή 1994, σ. I-1039, σκέψη 22), την προαναφερθείσα απόφαση Canal Satellite Digital (σκέψη 31), την προαναφερθείσα απόφαση Karner (σκέψη 46) και την απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2004, C-36/02, Omega (Συλλογή 2004, σ. I-9609, σκέψη 26).

17 — Η έκφραση την οποία χρησιμοποίησε το αιτούν δικαστήριο και την οποία μεταχειρίζεται η Επιτροπή για να δηλωθεί η επίμαχη δραστηριότητα («πώληση συνδρομών σε περιοδικά») αφήνει να νοηθεί ότι η δραστηριότητα αυτή αφορά την πώληση εμπορευμάτων. Ωστόσο, δεν πρόκειται περί αυτού. Άλλωστε, η προηγούμενη διοικητική άδεια, την οποία η επίμαχη εθνική ρύθμιση απαιτεί για την εγγραφή συνδρομητών σε περιοδικά, δεν απαιτείται για την πώληση περιοδικών ή εφημερίδων (βλ. το σημείο 5 των προτάσεών μου). Αυτός είναι ο λόγος που προτιμώ να ομιλώ για δραστηριότητα με αντικείμενο την προσφορά ή τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής σε περιοδικά.

εταιρίες τα σχετικά περιοδικά και μετά τα διένεμε σε ιδιώτες, σύμφωνα με τις επίμαχες συμβάσεις συνδρομής. Οι συμβάσεις αυτές δέσμευαν μόνο την εταιρία Alrina και τους συνδρομητές. Οι πλανόδιοι επαγγελματίες, οι οποίοι ενεργούσαν ως ανεξάρτητα πρόσωπα, εν ουδεμιά περιπτώσει ήσαν μέρη των συμβάσεων αυτών. Όπως σημείωσα¹⁸, ο ρόλος των τελευταίων περιοριζόταν στο να προτείνουν στους διαβάτες τη σύναψη τέτοιων συμβάσεων, στο να συμπληρώνουν με αυτούς τα αντίστοιχα δελτία παραγγελίας και μετά στο να διαβιβάζουν ένα αντίτυπο στην εν λόγω εταιρία, προκειμένου να εκτελέσει τις παραγγελίες αυτές αποστέλλοντας ταχυδρομικώς στους συνδρομητές τα περιοδικά της επιλογής τους.

απαγόρευε την κατ' οίκον πώληση διδακτικού υλικού)¹⁹, της 23ης Νοεμβρίου 1989 στην υπόθεση B & Q²⁰, της 28ης Φεβρουαρίου 1991 στην υπόθεση Marchandise κ.λπ. (ρύθμιση η οποία απαγόρευε ή περιορίζε το λιανικό εμπόριο την Κυριακή)²¹, της 30ής Απριλίου 1991 στην υπόθεση Boscher (ρύθμιση η οποία είχε ως αντικείμενο τη σε δημοπρασίες πώληση μεταχειρισμένων πολυτελών αυτοκινήτων)²², της 26ης Ιουνίου 1997 στην υπόθεση Familiapress (ρύθμιση η οποία απαγόρευε την πώληση περιοδικών περιεχόντων παιχνίδια με βραβεία)²³ και της 13ης Ιανουαρίου 2000 στην υπόθεση TK-Heimdienst (ρύθμιση η οποία είχε ως αντικείμενο την από πλανόδιους πωλητές πώληση τροφίμων)²⁴, καθώς και στην προαναφερθείσα απόφαση Karner (ρύθμιση η οποία απαγόρευε κάθε πληροφορία ως προς το ότι τα πωλούμενα εμπορεύματα προέρχονται από πτώχευση).

54. Έτσι, η πτυχή σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, η οποία συνδέεται με την επίμαχη εθνική ρύθμιση, δεν αφορά ούτε άμεσα ούτε πραγματικά τους κατηγορούμενους στην υπόθεση της κύριας δίκης. Υπό τις συνθήκες αυτές, θα προξενούσε κατάπληξη το να θεωρηθεί ότι η πτυχή σχετικά με την ελευθερία αυτή υπερισχύει της πτυχής σχετικά με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, ενώ μόνον η τελευταία πτυχή είναι εκείνη που αφορά άμεσα ή πραγματικά τους κατηγορούμενους στην υπόθεση της κύριας δίκης.

55. Εν προκειμένω, η επίμαχη εθνική ρύθμιση, όπως παρουσιάζεται στην υπόθεση της κύριας δίκης, δύναται να διακριθεί από εκείνες που εξετάστηκαν από το Δικαστήριο στις αποφάσεις της 16ης Μαΐου 1989 στην υπόθεση Buët και EBS (ρύθμιση η οποία

56. Σε όλες τις υποθέσεις εκείνες, οι εμπλεκόμενοι στις κύριες δίκες είχαν άμεση, ή τουλάχιστον στενότερη, σχέση με μια διαδικασία πώλησεως ή διανομής εμπορευμάτων. Στις περιστάσεις αυτές, η κατάσταση των εν λόγω προσώπων δεν επέτρεπε αμφιβολίες ως προς το ότι οι σχετικές εθνικές ρυθμίσεις έπρεπε να εξεταστούν με γνώμονα μόνο τους κανόνες της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

19 — 382/87 (Συλλογή 1989, σ. 1235, σκέψεις 7 έως 9).

20 — C-145/88 (Συλλογή 1989, σ. 3851).

21 — C-332/89 (Συλλογή 1991, σ. I-1027, σκέψεις 9 και 15).

22 — C-239/90 (Συλλογή 1991, σ. I-2023, σκέψεις 7 έως 10).

23 — C-368/95 (Συλλογή 1997, σ. I-3689).

24 — C-254/98 (Συλλογή 2000, σ. I-151, σκέψη 24).

57. Τα πράγματα είναι διαφορετικά εν προκειμένω. Έτσι, διερωτώμαι αν η επίμαχη εθνική ρύθμιση πρέπει να εξεταστεί με γνώμονα μόνο τους κανόνες της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, αποκλεισμένων εκείνων που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.²⁵

58. Άλλωστε, στην περίπτωση που θεωρηθεί ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση περιορίζει τις εισαγωγές εμπορευμάτων, το αποτέλεσμα αυτό θα είναι εντελώς δευτερεύον καθώς δεν θα είναι παρά αυτόματη ή αναπόφευκτη συνέπεια του περιορισμού που επιβάλλεται σε όσους επιθυμούν, ως πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες, να ασκήσουν μια δραστηριότητα όπως αυτή την οποία αφορά η υπόθεση της κύριας δίκης. Από άποψη χρονικής σειράς, οι ενδεχόμενες συνέπειες για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων θα είναι μόνο δευτερεύουσες, έμμεσες ή παρακολουθηματικού χαρακτήρα, σε σχέση με τις συνέπειες για την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.²⁶

59. Έτσι, άλλη μία φορά, μπορεί κανείς να διερωτηθεί αν η σχετική εθνική ρύθμιση πρέπει να εξεταστεί με γνώμονα μόνο τους κανόνες της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών αποκλεισμένων εκείνων που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

60. Πέραν αυτού, ναι μεν δεν στερείται ενδιαφέροντος το ζήτημα του καθορισμού των κανόνων της Συνθήκης που μπορούν να έχουν εφαρμογή εν προκειμένω, πλην όμως η σημασία του είναι σχετική. Συγκεκριμένα, ούτως ή άλλως, όποια και αν είναι η θεμελιώδης ελευθερία με γνώμονα την οποία πρέπει να αξιολογηθεί η επίμαχη εθνική ρύθμιση, είναι πολύ πιθανό, όπως θα δούμε στα σημεία 83 έως 90 των προτάσεών μου, να καταλήξουμε στο ίδιο αποτέλεσμα, δηλαδή στο ότι το κοινοτικό δίκαιο αντιτίθεται στην εφαρμογή της πιο πάνω ρυθμίσεως στην υπόθεση της κύριας δίκης.

25 — Ανάλογη συλλογιστική εκτίθεται στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα S. Alber στην προαναφερθείσα υπόθεση Karner (σημεία 90 έως 99).

26 — Ανάλογη συλλογιστική παρατίθεται στην προαναφερθείσα απόφαση Omega (σκέψη 27). Είναι αλήθεια ότι, μολονότι η συλλογιστική αυτή θα μπορούσε να υποστηριχθεί σχετικά με μια εθνική ρύθμιση η οποία απαγορεύει την κατ' οίκον πώληση, το Δικαστήριο έκρινε στην προαναφερθείσα απόφαση Buex και EBS ότι μια τέτοια ρύθμιση επιτίθεται στους κανόνες της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Ωστόσο, δεν νομίζω ότι η νομολογία αυτή είναι καθοριστική. Συγκεκριμένα, δεν επιθετο το ζήτημα αν η σχετική εθνική ρύθμιση έπρεπε να αξιολογηθεί με γνώμονα τους κανόνες της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων ή με γνώμονα εκείνους που αφορούν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Άλλωστε, η απόφαση εκείνη εκδόθηκε πολλά χρόνια πριν από την προαναφερθείσα απόφαση Schindler, η οποία άνοιξε τον δρόμο για μια ευνοϊκότερη προσέγγιση όσον αφορά τον υπολογισμό της πιθανής σχετικής με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών με την οποία δύνανται να συνδέεται η εθνική ρύθμιση.

B — Επί της υπάρξεως περιορισμού της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών ή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και επί της ενδεχομένης δικαιολογήσεώς του

61. Όσον αφορά την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, θα υπενθυμίσω ότι, κατά πάγια

νομολογία²⁷, το άρθρο 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 49 ΕΚ) απαιτεί όχι μόνο την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγενείας εις βάρος του παρέχοντος υπηρεσίες ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, αλλά και την κατάργηση κάθε περιορισμού, ακόμη και αν ο περιορισμός αυτός ισχύει αδιακρίτως για τους ημεδαπούς που παρέχουν υπηρεσίες και για τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες, όταν ο εν λόγω περιορισμός δύναται να απαγορεύσει, να θίξει ή να καταστήσει λιγότερο ελκυστικές τις δραστηριότητες του παρέχοντος υπηρεσίες ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, όπου νομίμως παρέχει ανάλογες υπηρεσίες²⁸.

62. Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας, όπως η απαίτηση αυτή τάσσεται από τη σχετική εθνική ρύθμιση, έχει ως αποτέλεσμα να θίξει ή να καταστήσει λιγότερο ελκυστική την άσκηση της επίμαχης δραστηριότητας, η οποία αποτελεί, όπως σημειώσα, δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών²⁹.

63. Συγκεκριμένα, ανεξαρτήτως της αβεβαιότητας που οι ενδιαφερόμενοι έχουν ως προς το αν θα ευδοκιμήσει η αίτησή τους άδειας και ανεξαρτήτως των προθεσμιών που τάσσονται σε αυτούς, οι ενδιαφερόμενοι είναι αναγκασμένοι, ακριβώς λόγω της πιο πάνω απαιτήσεως, να προβούν σε διάφορα διοικητικά διαβήματα τα οποία συνεπάγονται, μεταξύ άλλων, την καταβολή φόρου χαρτοσήμου. Η εν λόγω απαίτηση είναι ακόμη περισσότερο περιοριστική, καθόσον η παραγνώρισή της επισύρει ποινικές κυρώσεις και μάλιστα δύναται, σε περίπτωση καταδίκης, να εμποδίσει αργότερα τη χορήγηση οποιασδήποτε άδειας³⁰.

64. Κατά συνέπεια, πρέπει να θεωρηθεί ότι μια εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης αποτελεί περιορισμό ο οποίος εμπίπτει στο πεδίο της απαγορεύσεως του άρθρου 49 ΕΚ.

27 — Μέχρι σήμερα, το Δικαστήριο ουδέποτε αποφάνθηκε σαφώς ή ρητώς επί του ζητήματος αν η νομολογία που απορρέει από την απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1993, C-267/91 και C-268/91, Keck και Mithouard (Συλλογή 1993, σ. I-6097) και ισχύει για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων δύναται να μεταφερθεί στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Βλ. τις αποφάσεις της 10ης Μαΐου 1995, C-384/93, Alpine Investments (Συλλογή 1995, σ. I-1141, σκέψεις 33 έως 39) και της 8ης Μαρτίου 2001, C-405/98, Gourmet International Products (Συλλογή 2001, σ. I-1795, σκέψεις 36 έως 39), όπου τέθηκε ρητώς το ζήτημα αυτό. Εν προκειμένω, βλ., μεταξύ άλλων, Da Cruz Vilaça, J. L., «On the Application of Keck in the Field of Free Provision of Services», *Services and Free Movement in EU Law*, Mads Andenas και Wulf-Henning Roth, Oxford University Press, 2002, σ. 25 επ. Polares Maduro, M., «Harmony and Dissonance in Free Movement», αυτόθι, σ. 41 επ. Εφόσον το ζήτημα αυτό μένει ανοικτό, κατ'εμέ είναι προτιμότερο να το αφήσουμε κατά μέρος προκειμένου να επικεντρωθούμε στο τωρινό στάδιο εξέλιξης της νομολογίας.

28 — Βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 3ης Οκτωβρίου 2000, C-58/98, Corsten (Συλλογή 2000, σ. I-7919, σκέψη 33) της 24ης Ιανουαρίου 2002, C-164/99, Portuguesa Construções (Συλλογή 2002, σ. I-787, σκέψη 16 και η εκεί παρατιθέμενη νομολογία), και της 21ης Οκτωβρίου 2004, C-445/03, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου (Συλλογή 2004, σ. I-10191, σκέψη 20). Βλ., στο ίδιο πνεύμα, την απόφαση της 25ης Ιουλίου 1991, C-76/90, Siger (Συλλογή 1991, σ. I-4221, σκέψη 12).

29 — Βλ. το σημείο 42 των προτάσεών μου.

65. Ωστόσο, κατά πάγια νομολογία, μια εθνική ρύθμιση η οποία εμπίπτει σε πεδίο που δεν έχει γίνει το αντικείμενο εναρμονίσεως σε κοινοτικό επίπεδο και η οποία εφαρμόζεται αδιακρίτως σε κάθε πρόσωπο ή επιχείρηση που ασκεί δραστηριότητα στο έδαφος του σχετικού κράτους μέλους δύναται, παρά τα περιοριστικά της αποτελέσματα για την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, να δικαιολογηθεί, αρκεί να ικανοποιεί μια επιτακτική ανάγκη γενικού συμφέροντος η οποία δεν διαφυλάσσεται από τους κανόνες στους οποίους ο παρέχων υπηρεσίες υπόκειται στο κράτος μέλος εγκαταστάσεώς του,

30 — Το ενδεχόμενο αυτό απορρέει από το άρθρο 14 του βασιλικού διατάγματος (βλ. το σημείο 14 των προτάσεών μου).

αρκεί η ρύθμιση αυτή να είναι κατάλληλη για την επίτευξη του σκοπού τον οποίο επιδιώκει και αρκεί να μην υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο για να πετύχει τον σκοπό της³¹.

66. Κατά συνέπεια, πρέπει τώρα να εξεταστεί αν η σχετική εθνική ρύθμιση πληροί κάθε μία από τις προϋποθέσεις αυτές.

67. Η Βελγική Κυβέρνηση θεωρεί ότι, στην ουσία, η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση της επίμαχης δραστηριότητας ανάγεται στη φροντίδα προστασίας των καταναλωτών.

68. Είναι αλήθεια ότι, κατά πάγια νομολογία, η προστασία των καταναλωτών αποτελεί επιτακτική ανάγκη γενικού συμφέροντος ικανή να δικαιολογήσει περιορισμό των θεμελιωδών ελευθεριών τις οποίες εγγυάται η Συνθήκη³².

69. Προφανώς, η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση της επίμαχης δραστηριότητας έχει ως σκοπό να εξασφαλίσει την προστασία των καταναλωτών ως αποδεκτών των σχετικών υπηρεσιών.

70. Ωστόσο, κατ' εμέ, η απαίτηση αυτή είναι δυσανάλογη: βαίνει πέραν του αναγκαίου ορίου για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού.

71. Συγκεκριμένα, όπως το Δικαστήριο εξέθεσε στη σκέψη 12 της προαναφερθείσας αποφάσεως Buet και EBS σχετικά με την πώληση κατ' οίκον και τον εντεύθεν κίνδυνο ο δυνητικός αγοραστής να προβεί σε απερίσκεπτη αγορά, υπό φυσιολογικές συνθήκες είναι αρκετό, για να αποτραπεί ο κίνδυνος αυτός, να εξασφαλιστεί στους αγοραστές το δικαίωμα λύσεως της συμβάσεως που συνήψαν κατ' οίκον. Από την άποψη αυτή, ότι ισχύει για τη σύναψη συμβάσεως πωλήσεως εμπορευμάτων στο πλαίσιο πωλήσεως κατ' οίκον ισχύει και για τη σε δημόσιο χώρο σύναψη συμβάσεως συνδρομής σε περιοδικά.

72. Πάντως, δεν αμφισβητείται ότι εν προκειμένω όσοι συνήψαν τις σχετικές συμβάσεις συνδρομής είχαν δικαίωμα να τις λύσουν, σύμφωνα με την οδηγία 85/577. Άλλωστε, από τη δικογραφία προκύπτει ότι στα δελτία παραγγελίας, αντίτυπο των οποίων παραδιδόταν στους πελάτες, γινόταν σαφής μνεία της πιο πάνω ευχέρειας λύσεως της συμβάσεως.

31 — Βλ., μεταξύ άλλων, την προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπής κατά Λουξεμβούργου (σκέψη 21 και νομολογία που παρατίθεται εκεί). Βλ., στο ίδιο πνεύμα, και την απόφαση της 13ης Ιουλίου 2004, C-262/02, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 2004, σ. I-6569, σκέψεις 23 και 24 και νομολογία που παρατίθεται εκεί).

32 — Βλ., μεταξύ άλλων, τις προαναφερθείσες αποφάσεις Buet και EBS (σκέψη 14), Schindler (σκέψη 58) και Canal Satellite Digital (σκέψη 34).

73. Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι η εν λόγω ευχέρεια λύσεως των συμβάσεων συνδρομής ήταν επαρκής για να αποτραπεί ο κίνδυνος να αναλάβουν οι δυνητικοί πελάτες απερίσκεπτες δεσμεύσεις αυτού του είδους. Επομένως, κατ' εμέ, η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση της επίμαχης δραστηριότητας βαίνει πέραν του ορίου που είναι αναγκαίο για να εξασφαλιστεί η προστασία των καταναλωτών από ένα τέτοιο κίνδυνο.

προκειμένου περί προσφορών αγοράς τέτοιων προϊόντων³³. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι, εφόσον η εκπαίδευση δεν αποτελεί προϊόν τρέχουσας καταναλώσεως, η απερίσκεπτη αγορά δημιουργεί τον κίνδυνο να υπάρξουν για τον αγοραστή επιβλαβείς συνέπειες όσον αφορά την επαγγελματική του εκπαίδευση και την πρόσληψή του, δηλαδή συνέπειες άλλης φύσεως και μεγαλύτερης διάρκειας απ' ό,τι μια απλή οικονομική απώλεια³⁴.

74. Το συμπέρασμα αυτό δεν δύναται να αναιρεθεί από το γεγονός ότι στη σκέψη 15 της προαναφερθείσας αποφάσεως Buett και EBS το Δικαστήριο δέχθηκε ότι είναι θεμιτό ο νομοθέτης ενός κράτους μέλους να θεωρήσει ότι η χορήγηση στους καταναλωτές του δικαιώματος λύσεως της συμβάσεως δεν είναι αρκετή για να τους προστατεύσει και ότι είναι αναγκαίο να απαγορευθούν οι πωλήσεις κατ' οίκον.

77. Τέτοιοι κίνδυνοι δεν είναι ανάλογοι με εκείνους που μπορούν να απορреύσουν από μια δραστηριότητα που ασκείται από πλανόδιους επαγγελματίες και έχει ως αντικείμενο την προσφορά και τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής σε περιοδικά όπως οι συμβάσεις που πρότειναν οι κατηγορούμενοι στην υπόθεση της κύριας δίκης. Όπως υπογράμμισε η Επιτροπή, αφενός, τα σχετικά περιοδικά αποτελούν σύννητες και ευχάριστο ανάγνωσμα, οπότε δεν απευθύνονται σε ιδιαίτερα ευάλωτη κατηγορία προσώπων και, αφετέρου, η σύναψη τέτοιων συμβάσεων συνδρομής, αν υποτεθεί απερίσκεπτη (πράγμα που δεν είναι φανερό, λαμβανομένης υπόψη της υπάρξεως δυνατότητας λύσεως της σχετικής συμβάσεως), περιορίζεται να προκαλέσει στους πελάτες μια απλή οικονομική απώλεια η οποία, τελικά, είναι σχετικά μικρή.

75. Συγκεκριμένα, η κρίση αυτή συνδεόταν με πραγματικές εκτιμήσεις που δεν είναι ανάλογες με εκείνες στην υπόθεση της κύριας δίκης, οπότε δεν δύναται να επεκταθεί στην παρούσα υπόθεση.

76. Θα υπενθυμίσω ότι στην απόφαση εκείνη το Δικαστήριο εκτίμησε ότι υπάρχει ιδιαίτερος κίνδυνος απερίσκεπτης αγοράς όταν η κατ' οίκον πώληση αφορά τη σύναψη συμβάσεως εκπαίδευσής ή την πώληση διδακτικού υλικού, καθόσον ο δυνητικός αγοραστής συχνά ανήκει σε κατηγορία προσώπων τα οποία έχουν ελλείψεις στην κατάρτισή τους και θέλουν να τις καλύψουν, πράγμα που τα καθιστά ιδιαίτερος ευάλωτα

78. Θα προσθέσω ότι, ναι μεν, όπως το Δικαστήριο επισήμανε στη σκέψη 16 της αποφάσεως εκείνης, η τελευταία αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 85/577 αναφέρει ότι τα

33 — Βλ. την προαναφερθείσα απόφαση Buett και EBS (σκέψη 13).

34 — Αυτόθι, σκέψη 14.

κράτη μέλη είναι ελεύθερα να διατηρήσουν ή να εισαγάγουν μια πλήρη ή μερική απαγόρευση της συνάψεως συμβάσεων έξω από τα εμπορικά καταστήματα, πλην όμως, όπως είδαμε³⁵, τα εν λόγω κράτη μέλη εξακολουθούν να οφείλουν να τηρούν τους κανόνες της Συνθήκης. Έτσι, δεν δύναται να συναχθεί ότι τα κράτη αυτά μπορούν να επιβάλουν μια τέτοια απαγόρευση για οποιοδήποτε είδος πωλήσεως ή εμπορεύματος.

79. Κατά συνέπεια, όπως η Επιτροπή έτσι και εγώ θεωρώ ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η δυνατότητα λύσεως των συμβάσεων συνδρομής την οποία είχαν οι δυνητικοί πελάτες ήταν επαρκής για να αποτραπεί ο κίνδυνος να αναλάβουν οι τελευταίοι απερίσκεπτες δεσμεύσεις. Επομένως, κατ' εμέ, η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση της επίμαχης δραστηριότητας βαίνει πέραν του ορίου που είναι αναγκαίο για να εξασφαλιστεί η προστασία των καταναλωτών από τον κίνδυνο αυτόν.

80. Όσο για τον κίνδυνο να γίνουν οι καταναλωτές θύματα απατηλών πράξεων ή καταχρήσεως εμπιστοσύνης, ο κίνδυνος αυτός, να μην δεν δύναται να απομακρυνθεί εντελώς, πλην όμως δεν μπορεί να δικαιολογήσει ένα τόσο αυστηρό μέτρο όσο η απαίτηση, με την απειλή ποινικών κυρώσεων, προηγούμενης διοικητικής άδειας για οποιαδήποτε δραστηριότητα πλανόδιου επαγγελματία έχουσα ως αντικείμενο την προσφορά και τη σύναψη οποιασδήποτε συμβάσεως συνδρομής σε περιοδικά.

81. Εν προκειμένω, δύσκολα μπορώ να κατανοήσω γιατί μια τέτοια δραστηριότητα, η οποία έχει ως σκοπό τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής σε *περιοδικά*, υπόκειται στην απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας ακόμη και όταν η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο τακτικής εξυπηρετήσεως σταθερής και τοπικής πελατείας, ενώ η δραστηριότητα πλανόδιου επαγγελματία η οποία έχει ως σκοπό τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής σε *εφημερίδες* απαλλάσσεται από την απαίτηση αυτή σε μια τέτοια περίπτωση (δηλαδή στην περίπτωση της τακτικής εξυπηρετήσεως σταθερής και τοπικής πελατείας). Κατ' εμέ, το διαφορετικό αυτό καθεστώς αποδεικνύει ότι η εθνική ρύθμιση για την εγγραφή συνδρομητών σε περιοδικά είναι δυσανάλογη.

82. Εξ αυτών συνάγω ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση βαίνει πέραν του αναγκαίου ορίου για να εξασφαλισθεί η προστασία των καταναλωτών, οπότε πρέπει να θεωρηθεί ασύμβατη με το άρθρο 49 ΕΚ.

83. Θα διευκρινίσω ότι είναι πολύ πιθανό να καταλήξει κανείς στο ίδιο συμπέρασμα στην περίπτωση που η επίμαχη εθνική ρύθμιση αξιολογηθεί με γνώμονα τους κανόνες της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, και όχι με γνώμονα εκείνους που αφορούν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.

35 — Βλ. τα σημεία 31 και 32 των προτάσεών μου.

84. Θα υπενθυμίσω ότι, κατά την προαναφερθείσα νομολογία Keck και Mithouard³⁶, οι περιορίζουσες ή απαγορεύουσες ορισμένους τρόπους πωλήσεως εθνικές διατάξεις οι οποίες, αφενός, εφαρμόζονται σε όλους τους σχετικούς επιχειρηματίες που ασκούν τη δραστηριότητά τους στην ημεδαπή και, αφετέρου, επηρεάζουν κατά τον ίδιο τρόπο, από νομικής απόψεως αλλά και στην πράξη, την εμπορία των εγχωρίων προϊόντων και των προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών δεν μπορούν να εμποδίσουν άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, υπό την έννοια της νομολογίας που απορρέει από την απόφαση της 11ης Ιουνίου 1974 στην υπόθεση Dassonville³⁷.

85. Εν προκειμένω, αν υποτεθεί ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση διέπει τους τρόπους πωλήσεως εμπορευμάτων, εφόσον η ρύθμιση αυτή δεν αφορά την περιεκτικότητα ή τη σύνθεση των εμπορευμάτων αυτών, αλλά τον τρόπο που αυτά τίθενται στο εμπόριο, μπορεί κανείς να σκεφθεί ότι δεν πληρούνται οι άλλες προϋποθέσεις που θέτει η προαναφερθείσα νομολογία Keck και Mithouard.

86. Συγκεκριμένα, ναι μεν η ρύθμιση αυτή πράγματι εφαρμόζεται σε όλους όσους επιθυμούν να ασκήσουν επί βελγικού εδάφους δραστηριότητα όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, πλην όμως δεν αποκλείεται να έχει η ρύθμιση αυτή ως αποτέλεσμα να επηρεάσει περισσότερο την

εμπορία των περιοδικών προελεύσεως άλλων κρατών μελών απ' ό,τι την εμπορία των εγχωρίων περιοδικών.

87. Συγκεκριμένα, όπως υπογράμμισε η Επιτροπή, η προσφυγή σε πλανόδιους επαγγελματίες αποτελεί αποτελεσματικό μέσο για να γνωρίσουν οι δυνητικοί πελάτες, προκειμένου να παρακινηθούν να εγγραφούν συνδρομητές, περιοδικά προελεύσεως άλλων κρατών μελών με τα οποία, ως εκ της φύσεως των πραγμάτων, είναι λιγότερο εξοικειωμένοι απ' ό,τι με τα εγχώρια περιοδικά. Η προσφυγή σε τέτοιους επαγγελματίες, για να χρησιμεύσουν ως διαμεσολαβητές για τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής, είναι και χρησιμότερο μέσο για την εμπορία ορισμένων αλλοδαπών περιοδικών τα οποία δύσκολα μπορούν να γίνουν προσιτά στο εμπόριο του κράτους μέλους όπου ασκείται η δραστηριότητα πλανόδιου επαγγελματία. Στην περίπτωση αυτή, η σύναψη συμβάσεως συνδρομής (η οποία διευκολύνεται με την παρεμβολή πλανόδιων επαγγελματιών) απαλλάσσει όσους ενδιαφέρονται για τα περιοδικά αυτά από το να τα αναζητήσουν, και μάλιστα σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο της κατοικίας τους.

88. Υπό τις συνθήκες αυτές, μπορεί κανείς να σκεφθεί ότι το να εξαρτηθεί η άσκηση της επίμαχης δραστηριότητας από προηγούμενη διοικητική άδεια δύναται, χωρίς αμφιβολία, να θίξει περισσότερο την πρόσβαση στην αγορά των περιοδικών καταγωγής άλλων κρατών μελών απ' ό,τι την πρόσβαση στην αγορά των εγχωρίων περιοδικών.

36 — Βλ. τη σκέψη 16.

37 — 8/74 (Συλλογή τόμος 1974, σ. 411).

89. Αν υποτεθεί ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση πρέπει να αξιολογηθεί με γνώμονα τους κανόνες της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, στο εθνικό δικαστήριο θα απόκειται να εξακριβώσει αν η εν λόγω ρύθμιση έχει όντως τέτοιες συνέπειες.

90. Στην περίπτωση που συμβαίνει αυτό, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η πιο πάνω ρύθμιση αποτελεί περιορισμό για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων (και ότι δεν διαφεύγει την απαγόρευση του άρθρου 28 ΕΚ), οπότε θα είναι αναγκαίο να ληφθεί υπόψη η εξέταση η οποία έγινε στα σημεία 67 έως 82 των προτάσεών μου για να

συναχθεί το ασύμβατο της ρυθμίσεως αυτής με το άρθρο 49 ΕΚ.

91. Κατά συνέπεια, στα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το κοινοτικό δίκαιο πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία εξαρτά από προηγούμενη διοικητική άδεια την άσκηση δραστηριότητας πλανόδιου επαγγελματία έχουσας ως αντικείμενο την προσφορά ή τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής σε περιοδικά και η οποία απαγορεύει, με την απειλή ποινικών κυρώσεων, την άσκηση της δραστηριότητας αυτής από πρόσωπο που δεν έχει την απαιτούμενη άδεια.

V — Συμπέρασμα

92. Κατόπιν των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στα προδικαστικά ερωτήματα του *Rechtbank van eerste aanleg te Brugge* την εξής απάντηση:

«Το κοινοτικό δίκαιο πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία εξαρτά από προηγούμενη διοικητική άδεια την άσκηση δραστηριότητας πλανόδιου επαγγελματία έχουσας ως αντικείμενο την προσφορά ή τη σύναψη συμβάσεων συνδρομής σε περιοδικά και η οποία απαγορεύει, με την απειλή ποινικών κυρώσεων, την άσκηση της δραστηριότητας αυτής από πρόσωπο που δεν έχει την απαιτούμενη άδεια.»